

Samanumtøka

Veðurlagsdagur 2024

Alment tiltak týsdagin 19. mars 2024, Tórshavn

Umhvørvisstovan, Havstovan, Jarðfeingi, Tjóðsavnið, Landsverk,
Hagstova Føroya og Veðurstova Føroya/VØRN skipaðu fyri

© Annie Sprett

Tórshavn, juni 2024

Innihaldsyvirlit

Innihaldsyvirlit.....	2
Innleiðing	3
Skrá fyrir Veðurlagsdagin 2024	4
Vælkommen	5
Samandráttir av framlögum.....	7
Almenn hagtøl um veðurlagsbroytingar	7
Fráboðan til ST-sáttmálan um veðurlag	8
Veðurstova Føroya, ein tænasta í menning	9
The Faroe Islands - A climate tale	10
Vindatlas fyrir Føroyar	11
Vatnstøðan	12
Vatnstøðubroytingar kring Føroyar.....	13
Tyngdarmátingar sum amboð at fylgja einum skiftandi veðurlagi	14
Hydrografiskar tíðarseriur í føroyskum sjóvgi.....	16
Veðurlagsbroytingar og havbotnssediment.....	17
Omanlop í Føroyum.....	18
Kortlægning af landskred på Færøerne	19
Samanumtøka	21
Fylgiskjal: allar framlögur á Veðurlagsdegnum.....	22

Lagt til rættis: Umhvørvisstovan, Havstovan, Jarðfeingi, Tjóðsavnið, Landsverk, Hagstova Føroya og Veðurstova Føroya/VØRN. **Ritstjóri:** Maria Gunnleivsdóttir Hansen. **Rættlestur:** Umhvørvisstovan.
Útgevari: Umhvørvisstovan. **Ár:** 2024.

Loyvt er at nýta tilfarið úr ritinum, um bert keldan verður upplýst.

ISBN nr.: 978-99972-50-09-4

Innleiðing

At føroyska veðrið er skiftandi vita vit. Men hvussu er við varandi veðurlagsbroytingum? Síggjast broytingar í veðurlagnum á okkara leiðum? Hvørjar kanningar og mátingar hava vit, sum vísa, at so er? Spurningar sum hesir voru í miðdeplinum á veðurlagsdegnum 2024, sum varð á Hotel Hafnia týsdagin 19. mars 2024, kl. 13.00-17.30

Ásannandi, at tað hevur týdning, at tíðarrøðir og aðrar dátur um veðurlag og veðurlagsbroytingar í Føroyum verða savnaðar og skipaðar, tók Umhvørvisstovan síðst í 2022 stig til at stovna ein ‘veðurlagsbólk’. Hesi hava higartil mannað bólkin: Karin Margretha Húsgarð Larsen frá Havstovuni, Bárður A. Niclasen frá Veðurstovu Føroya, Áki Vang frá Tjóðsavrinum, Jógvan Bærentsen frá Hagstovuni, Sølvi Sjúrðarson frá Landsverki, Lis Mortensen og Bartal Højgaard frá Jarðfeingi og Sigurð í Jákupsstovu, Bára Akselsdóttir Haraldsen, Katrin Hoydal, Stein Fossá og Maria Gunnleivsdóttir Hansen frá Umhvørvisstovuni.

Arbeiðsbólkurin tók skjótt avgerð um at skipa fyri einum ‘Veðurlagsdagi’, har dentur skuldí leggjast á, at fáa fram vitan um veðurlag og veðurlagsbroytingar í Føroyum.

Høvuðsspurningar á ‘Veðurlagsdegnum 2024’:

***Er føroyska veðurlagið broytt?
Hvat vita vit? Hvørjar dátur hava vit?***

Við støðið í dátum og vitan, sum varð løgd fram ella umrødd á veðurlagsdegnum, kann staðfestast, at broytingar eru í føroyska veðurlagnum:

Miðalhitin í luftini um okkara leiðir er øktur 1 °C síðani 1873 (sí s. 10)

Vatnskorpan við Føroyar er hækkað 10 cm seinastu 30 árinu (sí s. 13)

Hitin niðri við botn í Bankarennum er hækkaður 0,25 °C síðani 2001 (sí s. 16)

Ritið, tú her lesur, er ein samanumtøka av veðurlagsdegnum 2024, við m.a. samandráttum av öllum framløgunum.

Fyriskipararnir ynskja við hesum, at vitan, sum varð løgd fram á veðurlagsdegnum, er alment atkomuligu og at øll áhugað kunnu fáa betri innlit í hesi viðurskifti, og fáa atgongd til dátur og tíðarrøðir, sum á einhvønn hátt lýsa føroyska veðurlagið, veðurlagsbroytingar og annað viðkomandi. Ætlanin er, at skipa fyri nýggjum veðurlagsdegi komandi ár, so vit fáa savna saman enn fleiri dátur og vitan.

Tað hevur alstóran týdning, at hava langar tíðarrøðir soleiðis, at til ber at útvega haldgóða vitan.

Øll eru vælkomin at seta seg í samband við Umhvørvisstovuna us@us.fo ella limir í arbeiðsbólkinum við spurningum ella viðmerkingum.

Vegna arbeiðsbólkin,

Umhvørvisstovan

Skrá fyrir Veðurlagsdagin 2024

Kl.	Evní
13:00	Vælkomin Ingilín D. Strøm, landsstýriskvinna í umhvørvismálum
	Innleiðing
13:05	Innleiðing <i>Um veðurlagsdagn og um týdning av dátum og tíðarrøðum.</i> Sigurð í Jákupsstovu, stjóri á Umhvørvisstovuni
13:10	Almenn hagtöl um veðurlagsbroytingar <i>Hvat skulu vit vita um veðurlagið?</i> Jógvan Bærentsen, hagfrøðingur á Hagstovuni
13:30	Fráboðan til ST-sáttmálan um veðurlag <i>Hvat verður fráboðað?</i> Maria Gunnleivsdóttir Hansen, lívfrøðingur á Umhvørvisstovuni
	Veðurtöl
13:35	Veðurstova Føroya, ein tænasta í menning. <i>Status og ætlanir frameftir. Hvørjar mátingar og teldumyndlar hava vit og hvørji átøk liggja fyrir framman?</i> Bárður A. Niclasen, deildarleiðari á Veðurstovu Føroya
13:45	The Faroe Islands - a climate tale <i>Historical overview of DMI Climate data The Faroe Islands. The changing climate globally with a link to the Faroe Islands.</i> John Cappelen, veðurfrøðingur
14:25	Vindatlas fyrir Føroyar <i>Ætlanir um at framleiða eitt vindatlas fyrir Føroyar. Hvat er áður gjört, hvat manglar, og hvussu kann hetta gerast?</i> Turið Poulsen, veðurfrøðingur á Veðurstovu Føroya
14:3	STEDGUR
	Á sjónum
14:50	Vatnstøðan <i>Um mátingar og töl hjá Landsverki.</i> Sølvi Sjúrðarson, forritari á Landsverki
15:00	Vatnstøðubroytingar kring Føroyar <i>Broytingar á opnum havi síðan 1993 sambært fylgisveinamátingum. Føroyska økið samanborið við globalt miðal og forsagnir.</i> Bogi Hansen, havfrøðingur á Havstovuni
15:20	Tyngdarmátingar sum amboð at fylgja einum skiftandi veðurlagi <i>Hvat kunnu broytingar í tyngdarfeltnum siga okkum um skiftandi vatnstøðu í Føroyum og heiminum annars?</i> Hergeir Teitsson, PhD lesandi á Danmarks Tekniske Universitet
15:40	Tíðarseriur í føroyskum sjóvgi <i>Um rák, hita og saltinnihald. Hvør er orsókin til broytingarnar, sum mátingarnar vísa?</i> Karin Margretha Húsgarð Larsen, deildarleiðari á Havstovuni
16:0	STEDGUR
	Á landi
16:15	Veðurlagsbroytingar og havsediment <i>Hvussu avlesa vit veðurlagsbroytingar í sedimentum á havbotninum?</i> Barbara Biskopstøð, jarðfrøðingur og Lis Mortensen, náttúrulandafrøðingur, báðar Jarðfeingi
16:30	Omanlop í Føroyum <i>Um at skráseta skriðulop og onnur omanlop við vegir.</i> Ási Mikkelsen, tekniskur leiðari á Landsverki
16:45	Verkætlun um føroyskar skriður <i>Modellering útfra fylgisveinamyndum.</i> Anton Grønfeld Wille og Gustav Launtoft, geografiesandi á Københavns Universitet
	Samanumtøka
17:05	Samanumtøka <i>Við støði í dagsins framløgum, verður tikið samanum. Er føroyska veðurlagið broytt?</i> Marita Rasmussen, stjóri á Havstovuni
17:15	Endi

Vælkomin

Áhugin fyrir veðurlagsdeignum var stórur. Tiltakið varð fullteknað tvær vikur fyrir dagin og eisini áðrenn skráin var almenn. Umleið 125 fólk høvdu leitað sær oman á Hafnia henda dagin at taka lut.

Eftir áheitan hevði Ingilín D. Strøm, landsstýriskvinna, játta at bjóða fólkvi vælkomin til veðurlagsdagins. Her er røða hennara:

Takk fyrir orðið og fyrir at sleppa at innleiða veðurlagsdagin.

“Er nakað meir narsissistiskt enn at halda, at tær avgerðir, tú tekur, ávirka allan heimin?”

Spryrið hvundurin Jonathan Safran Foer í bókini “We are the weather”.

Hann svarar síðan:

“Jú, bara eitt er meir narsissistiskt enn at halda, at avgerðirnar tú tekur, ávirka allan heimin.

Nettupp at halda, at tínar avgerðir ikki ávirka nakran sum helst.”

Eg hoyri ótrúliga ofta – enn í dag – fólk, ið vilja vera við, at vit her í landinum eru ov lítil at gera nakran mun á veðurlagsøkinum. Tað er eftir mínum tykki eitt ógvuliga nalvapilkandi uppáhald.

Veðurlagsbroytingar eru ein samansettur og umfatandi trupulleiki. Ein trupulleiki, sum ongin loysir einsamøll, men sum krevur samstarv. Samstarv millum almenna og privata geiran, millum stovnar og ráð, einstaklingar, fyritøkur og sjálvbodnar felagsskapir. Samstarv millum lond. Eisini lítil lond sum okkara.

Tí vit vita í dag, at hvørt einasta tons av útláti telur. Og vit mugu øll gera okkara.

Avleiðingarnar av veðurlagsbroytingunum eru víttfevnandi og raka órættvist.

Londini, sum dálka minst og sum hava minst, verða harðast rakt og hava truplast við at tillaga seg.

Vit, sum longu eru her, hava ein munandi mildari heim enn børnini og komandi ættarlið fáa.

Eg haldi sjálv, at eitt tað mest ræðandi við veðurlagsbroytingunum hjá okkum her í Føroyum er, hvussu lítið vit vita. Síggja vit hækkandi vatnstøðu her hjá okkum? Fara havstreyrnir at verða ávirkaðir? Síggja vit meira regn, meira vind, fleiri skriðulop, ella okkurt heilt annað? Og um so er, hvørja avleiðing hevur tað so á náttúruna? Hvørja ávirkan hevur tað á matvøru-trygdina? Hvørja ávirkan hevur tað á okkum, sum hava okkara gerandisdag á hesum harðbalnu klettunum mitt í Atlantshavinum?

Tiltakið í dag, hevur ein bólkur av almennum stovnum tikið stig til at seta á breddan, og tað eri eg ótrúliga glað fyrir. Tí um vit skulu arbeiða ítökiliga við veðurlagsbroytingum í Føroyum,

mugu vit vita hvørji tekin síggjast her. Um vit skulu hava almenningin við í arbeiðið at avmarka veðurlagsbroytingarnar – og tað skulu vit – so mugu vit fortelja teimum, hvat er upp á spæl.

Hóast vit eru lítil – ella kanska akkurát tí vit eru lítil – hava vit möguleika til at slóða fyri. Og við tí vitan og serfrøði, sum vit tilsamans hava, kunnu vit koma langt, um vit brúka hana rætt og samstarva um at koma enn longri.

So takk til fyriskipararnar sum eru: Landsverk, Havstovan, Jarðfeingi, Umhvørvisstovan, Veðurstovan, Hagstovan og Tjóðsavnið fyri at seta veðurlagsbroytingar í Føroyum á breddan.

Sum landsstýriskvinna í umhvørvis-, veðurlags- og náttúrumálum ynski eg, at vit skulu vera ein altjóða viðleikari í at avmarka veðurlagsbroytingarnar, og tað krevur, at vit innan landoddarnar samstarva um vitan og loysnir. Og eru tilvitað um, at tær avgerðir, vit taka, ávirka allan heimin.

Takk fyri – gott mótt og góðan arbeiðshug hendar landsins fyrsta veðurlagsdag.

Ingelín D. Strøm, landsstýriskvinna í umhvørvismálum og Sigurð í Jákupsstovu, Umhvørvisstovan.

Eftir framlöguna hjá Ingilín bjóðaði Sigurð í Jákupsstovu, stjóri á Umhvørvisstovuni, eisini vælkomin og greiddi frá skránni fyri veðurlagsdagen. Sigurð kom eisini inn á upprunan til veðurlagsdagen: eftir at umboð fyri Umhvørvisstovuna høvdu luttikið á COP27 í Egyptalandi í 2022, tók prát seg upp um, í hvønn mun vit hava vitan, sum vísis varandi veðurlagsbroytingar í Føroyum. Hóast vit hava nógvar dátur, sum vera savnaðar til ymisk endamál, so hevur ikki verið gjört nógvi miðvist arbeiði at seta ymsu dáturnar í samband við veðurlagsbroytingar. Tá Umhvørvisstovan vendi sær til aðrar stovnar við hugskotinum um at skipa fyri einum veðurlagsdegi, varð beinanvegin tikið undir við hesum. Síðan januar 2023 hava regluligir fundir verið at fyrireika fyrsta veðurlagsdagen.

Samandráttir av framløgum

Á næstu síðunum eru samandráttir av öllum framløgunum, sum vórðu hildnar á veðurlagsdegnum 2024. Samandráttirnir eru settir upp í somu raðfylgju, sum framløgurnar standa í skránni, sí s. 4. Umframt stuttan samandrátt, er roynt at fáa til vega upplýsingar um atgongd til viðkomandi dátur, serliga tíðarrøðir ella annað viðkomandi.

Almenn hagtöl um veðurlagsbroytingar	
Hvat skulu vit vita um veðurlagið?	
Jógvan Bærentsen, Hagstovan	
Samandráttur	Sameindu Tjóðir hava samtykt ein leist, sum heimsins lond skulu fylgja fyrir at máta gongdina í veðurlagsbroytingunum. Leisturin eitir Global Set of Climate Change Statistics and Indicators og fevnir um 158 ávísar (en. <i>indicators</i>). Leisturin skal tryggja, at heimsins lond nýta somu hugtök og somu uppgerðarhættir, so hagtølini eru sambæriligr tvörtur um lond.
Atgongd til dátur	Høvuðssíðan hjá ST um Global Set of Climate Change Statistics and Indicators https://unstats.un.org/unsd/envstats/climatechange.cshtml Hondbókin til Global Set of Climate Change Statistics and Indicators: unstats.un.org/unsd/statcom/53rd-session/documents/BG-3m-Globalsetandmetadata-E.pdf
Tilmæli	Almenn hagtöl um veðurlagsbroytingar verða skipaðar eftir Global Set of Climate Change Statistics and Indicators.
Samband	Kári Holm Johannesen, Hagstova Føroya, khj@hagstova.fo www.hagstova.fo
Framløgan	Trýst her

Jógvan Bærentsen, Hagstova Føroya og Maria Gunnleivsdóttir Hansen, Umhvørvisstovan.

Fráboðan til ST-sáttmálan um veðurlag

Hvat verður fráboðað?

Maria Gunnleivsdóttir Hansen, Umhvørvisstovan

Samandráttur	Sum partur av Veðurlagssáttmálanum, hava Føroyar fráboðanarskyldu. Ítøkiliga merkir tað, at Føroyar skulu lata inn: 1. Uppgerð yvir útlát av vakstrarhúsgassi, <i>Emission Inventory</i>, (árliga) 2. Frágreiðing um uppgerðina, <i>National Inventory Report</i> (árliga) 3. Tveyára frágreiðing, <i>Biennial Report</i> (2. hvørt ár) 4. Tjóðarfrágreiðing, <i>National Communication (NC)</i>, (4. hvørt ár) 5. Biennial Transparency Report, (BTR), (2. hvørt ár, fyrstu ferð í 2024) Umhvørvisstovan boðar frá vegna Føroya Landsstýri. Danmark samskipar fráboðanir fyri Danmark, Grønland og Føroyar. • Aarhus Universitet, Institut for Miljøvidenskab, samskipar og sendir fráboðan um útláti av vakstrarhúsgassi. • Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet samskipar og sendir fráboðan um politikk, átøk, granskning o.a. Tølini fyri danska kongaríkið verða samlað og send til Altjóða veðurlagsráðið, Intergovernmental Panel on Climate Change, IPCC.
Tíðarrøð o.a.	1. Uppgerð av vakstrarhúsgassi 2. Frágreiðing um uppgerðina (NIR) 3. Tjóðarfrágreiðing (NC) og Biennial Report (BR)
Atgongd til dátur	1. Air Emission Inventories. (europa.eu) 2. Reports UNFCCC 3. Denmark. National Communication (NC). NC 8. Biennial Reports (BR). BR 5. UNFCCC
Tilmæli	At Føroyar halda fram við at boða frá til IPCC. At føroyski parturin av fráboðanunum gerst meira sjónligur. At tøl, sum eru grundarlag fyri metingum um forsagnir, verða fingin til vega.
Samband	Maria Gunnleivsdóttir Hansen, Umhvørvisstovan, MariaGH@us.fo, www.us.fo
Framløgan	Trýst her

Veðurstova Føroya, ein tænasta í menning

Status og ætlanir frameftir. Hvørjar mátingar og teldumyndlar hava vit og hvørji átøk liggja fyri framman?

Bárður Niclasen, Veðurstovan Føroya

Samandráttur	Stutt framløga, ið lýsti arbeiðið á Veðurstovu Føroya í lötuni og hvørjar verkætlanir eru í gongd. Tað mesta, ið er tókt av veðurmátingum í Føroyum hevur DMI gjört, og fekk umboðið frá DMI tí mest möguligt av tið til sína framløgu, sí næstu síðu. Søguliga bakgrundin um dáturnar er henda: - DMI hevði alla ábyrgd fram til 2009, tá ið Føroyar yvirtóku alla veðurtænastu fyri land og hav (alt helt tó fram sum áður viðv. veðurvánum) - Vørn koyrdi DMI máliskipanina víðari frá 2009 til 2021, í samstarvi við DMI, men tóknin eldist og varð verri og verri at hava koyrandi. At enda var sera lítið eftir og síðstu leivdirnar vórðu sløktar á sumri 2021 - Vørn byrjaði sína egnu máliskipan í 2017 - Arbeitt verður við at samankoyra máliseriurnar frá DMI og Vørn Tøkar veðurmátingar frá Veðurstovuni: - DMI dátur frá árbókum (myndir av málivirðum) 1872-1953 (virði á leið 8. hvønn tíma) - DMI 1953-2022 dátur í talgildum formati (virði 3. hvønn tíma at byrja við, til virði hvønn tíma móti endanum) - Vørn 2017- dags dato (minuttvirði, umroknað til tímavirði)
Tíðarrøð	Navn á tíðarrøð: DMI/Veðurstovan Føroya Tíðarskeið: 1872-dags dato Eigari: allar dátur eru almennar dátur
Dátur	Sí undirsíður undir www.vedur.fo ella www.veður.fo
Tilmæli	Verandi mátingar halda fram. Nakrar verða tillagaðar av praktiskum ávum, men mátingin í Tórshavn heldur á so óbroytt sum gjørligt, tí her er talan um klimatíðarrøð.
Samband	Bárður A. Niclasen, Veðurstova Føroya, bardurn@vorn.fo www.vedur.fo
Framløgan	Trýst her

Bárður A. Niclasen, Veðurstova Føroya og John Cappelen, Danmarks Metreologiske Institut.

The Faroe Islands - A climate tale

Historical overview of DMI Climate data The Faroe Islands. The changing climate globally with a link to the Faroe Islands.

John Cappelen, Danmarks Metreologiske Institut

Samandráttur	Framløgan var í tveimum. Fyrri parturin var um veðurmátingar, sum DMI hevur staðið fyrir í Føroyum. Seinni parturin var um broytingar í veðurlagnum í Føroyum og í danska kongaríkinum annars. Komið var inn á: - trupulleikarnar við máltingum í skiftinum millum skipanina hjá DMI og Vørn - veðurlagsnormar fyrir Føroyar - allar viðkomandi veðurmátingar, sum eru gjørðar í Føroyum, við frágreiðingum og leinkjum til dátur (gott vitanarsavn um alt viðv. veðrinum í Føroyum) - veðurlagsbroytingar í breiðum høpi (IPCC v.m.) - veðurlagsbroytingar í ríkisfélagsskapinum, so sum, at miðalhitin í Føroyum er hækkaður umleið 1°C síðan 1873, meðan miðalhitin í Danmark sama tíðarskeið er hækkaður umleið 1,5°C. Kelda: sí (#) niðanfyri.
Tíðarrøð	Allar tíðarrøðir og frágreiðingar eru almennar
Atgongd til dátur	Leinki til máltingar og frágreiðingar: North Atlantic Climatological Dataset (NACD Version 1) - Final Report - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/Rapporter/SR/sr96-1.pdf - Dátur: https://www.dmi.dk/fileadmin/Rapporter/SR/sr96-1.zip North Atlantic-European pressure observations 1865-1995 (WASA dataset version 1.0) - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/user_upload/Rapporter/TR/1997/tr97-3.pdf - Dátur: https://www.dmi.dk/fileadmin/user_upload/Rapporter/TR/1997/data97-3.zip Weather Observations from Tórshavn, the Faroe Islands 1953-2022 (#) - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/Rapporter/2023/DMIRep23-09.pdf - Dátur: https://www.dmi.dk/fileadmin/Rapporter/2023/DMIRep23-09_1953_2022_-_601100.csv Climatological Standard Normals 1991-2022 – Faroe Islands - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/Rapporter/2021/DMI_report_21_13_Faroe.pdf - Dátur: https://www.dmi.dk/fileadmin/Rapporter/2021/DMI_report_21_13_fr_datafiles.zip The Faroe Islands – DMI Historical Climate Data Collection 1873-2020 - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/Rapporter/2021/DMIRep21-05.pdf - Dátur: https://www.dmi.dk/fileadmin/Rapporter/2021/DMIRep21-05.zip The North Atlantic Climatological dataset (NACD) – Dokumenteret stationshistorie for... - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/user_upload/Rapporter/TR/1994/tr94-18.pdf The North Atlantic Climatological dataset (NACD) – Instrumenter og rekonstruktioner ... - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/user_upload/Rapporter/TR/1994/tr94-19.pdf The North Atlantic Climatological dataset (NACD) – Summary of metadata ... - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/user_upload/Rapporter/TR/1994/tr94-20.pdf Correction, Reduction and Homogenization of Barometer Records - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/user_upload/Rapporter/TR/1994/tr94-22.pdf Metadata, selected climatological and synoptic stations 1750-1996 - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/user_upload/Rapporter/TR/2003/tr03-24.pdf - Dátur: https://www.dmi.dk/fileadmin/user_upload/Rapporter/TR/2003/tr03-24.zip Guide to Climate Data and Information from the Danish Meteorological Institute - Frágreiðing: https://www.dmi.dk/fileadmin/Rapporter/2021/DMIRep21-10.pdf
Tilmæli	Veðurstovan arbeiðir saman við DMI so, at hesi átök kunnu halda á.
Samband	Bárður A. Niclasen, Veðurstova Føroya, bardurn@vorn.fo , www.vedur.fo
Framløgan	Trýst her

Vindatlas fyri Føroyar

Ætlanir um at framleiða eitt vindatlas fyri Føroyar. Hvat er áður gjört, hvat manglar og hvussu kann hettar gerast?

Turið Poulsen, Veðurstova Føroya

Samandráttur	Føroyar eru eitt lítið avbyrgt oyggjasamfelag við fjallalendi og einum vindhørðum veðurlagi. Tó at landið er lítið, kann veðrið vera ymiskt úr einum staði til annað orsakað av ávirkanini frá fjallalendinum. Tað finnast vindatlas, ið lýsa veðurlagið bæði globalt og í ávísum økjum. Harímillum er eitt globalt vindatlas og eitt evropiskt vindatlas, ið eisini fevna um Føroyar. Hesi vindatlas eru grundað á myndlan við eini upploytsiligkeit á 3x3 km (tó niðurskalerað við at nýta eina óegnaða metodu fyri fjallalendi). Henda upploytsiligkeitin er heldur høg fyri Føroyar, ið ger, at okkara fjallalendi verður javnað út, tá myndlað verður og kann ein tí vænta, at lokal veðurfyribrigdi ikki eru væl umboðað. Ætlanin er at seta eina verkætlán í gongd, ið hevur til endamáls at kortleggja eitt högtupploytsiligt vindatlas fyri Føroyar, har ávirkanin frá fjallalendinum verður væl umboðað. Hetta verður gjort við myndlan, við at nýta WRF, eitt state-of-the-art forrit innan økið. Tað eru nógvir ymiskir mätar at seta WRF upp uppá. Við at tillaga WRF upsettingina til føroysk viðurskifti, verður eitt vindatlas yvir Føroyar skraddaraseymað. Nakað av fyriereikingararbeiði er longu gjort, og er vónin, at sjálv verkætlánin kann fara í gongd í næstum.
Tíðarrøð	Ætlanin er at myndla tíðarrøðir fleiri ár aftur í tíð yvir allar Føroyar. Sjálvt tíðarskeiðið er ikki fastlagt enn.
Atgongd til dátur	Ikki tøkar enn.
Samband	Turið Poulsen, Veðurstova Føroya, turidp@vorn.fo , www.vedur.fo
Framløgan	Trýst her

Turið Poulsen, Veðurstova Føroya

Vatnstøðan

Um mátingar og töl hjá Landsverki

Sølvi Sjúrðarson, forritari á Landsverki

Samandráttur	Landsverk varar av landshavnum og flestu rampum, sum ferðafólkaskipini brúka. Flóð- og fjørumátarar eru settir upp fyrir at kunna veita verkætlanum, skipum og almenninginum annars dátur um flóð og fjøru. Landsverk hevur vatnstøðumátarar av slagnum TD301 frá Saivas á hesum sjey støðum: Á Gomlurætt, í Sørvági, í Havn, í Ánum, á Eiði, í Fuglafirði og á Krambatanga. Mátararnir mugu reinsast regluliga og eftirkannast. Fyrr hava vit brúkt kavarar. Nú brúka vit eitt rør, sum er fest í keiina og hava sett mótaran á ein skinnara, sum hevur røttu longdina og hava sett tein bolt í, so mótarin altíð kemur til sama stað, sum hann var áðrenn hann verður tikið upp. Vit heinta dáturnar umvegis 4G tökni, og savna dáturnar í dátugrunn. Sannlíkt er, at miðal sjóvarmálin hækkar yvir tíð. Hettar síggja vit millum annað við at NASA víssir á hækandi 'sea level' og eisini gitir, at 'Projected sea level rise' hækkar javnt. Sí keldu: https://sealevel.nasa.gov/ipcc-ar6-sea-level-projection-tool?psmsl_id=839&data_layer=scenario
Tíðarrøð	Flóð- og fjørumátingar, 2009-2024: Eigari: allar dátur eru almennar
Atgongd til dátur	Dátur kunnu heintast frá https://lv.fo/database .
Tilmæli	Dáturnar hjá Landsverki mugu kannast og greinast gjølla við fleiri ymiskum metodom fyrir at kunna síga nakað um ein hækandi sjóvarmála.
Samband	Sølvi Sjúrðarson, Landsverk, solvi@lv.fo , www.lv.fo
Framløgan	Trýst her

Sølvi Sjúrðarson, Landsverk.

Vatnstøðubroytingar kring Føroyar

Broytingar á opnum havi síðan 1993 sambært fylgisveinamátingum. Føroyska økið samanborið við globalt miðal og forsagnir.

Bogi Hansen, Havstovan

Samandráttur	Framløgan byggir á mátingar av vatnstøðu frá fylgisveinum, sum eru fingnar frá Copernicus Marine Environment Monitoring Service (CMEMS). Mátingarnar eru frá einum neti (grid), sum hevur $0,25^{\circ}$ millum málipunktini bæði í longd og breidd. Í hvørjum málipunkti er eitt virði fyri hvønn dag síðan 1. januar 1993. Mátingarnar kring Føroyar vísa greitt árstíðarbroyting við hægstu vatnstøðu um heystið. Yvir tey 30 árini, síðan mátingarnar byrjaðu, er vatnstøðan kring Føroyar hækkað umleið 10 centimetrar, og tað er á leið tað sama, sum miðal fyri öll heimshövini. Her hjá okkum er hækkingin tó meiri óreglulig, sum stavar frá broytingum í streymunum í okkara havøki. Hetta má eisini havast í huga, tá ið metast skal um komandi vatnstøðubroytingar á okkara leiðum.
Tíðarrøð	Daily gridded ($0.25^{\circ} \times 0.25^{\circ}$) Sea Level Anomaly 1993-2022 frá Copernicus Marine Environment Monitoring Service (CMEMS)
Atgongd til dátur	http://marine.copernicus.eu
Samband	Bogi Hansen, Havstovan, BogiHan@Hav.fo , www.hav.fo
Framløgan	Trýst her

Bogi Hansen, Havstovan og Hergeir Teitsson, DTU Space.

Tyngdarmátingar sum amboð at fylgja einum skiftandi veðurlagi

Hvat kunnu broytingar í tyngdarfeltinum siga okkum um skiftandi vatnstøðu í Føroyum og í heiminum annars?

Hergeir Teitsson, Danmarks Tekniske Universitet

Samandráttur	Tyngdarfeltið er ójavnt á jørðini og tí er atdráttarmegin eisini skiftandi. Somuleiðis broytist tyngdarfeltið í tíð. Hetta kemst av, at massi í og á jørðini flytist m.a. í vatnringrásini. Vatnringrásin er samansett av t.d. turki, regni, kava, grundvatnsbroytingum og bráðnandi ískápum og jøklum. Í veðurlagshøpi verður fylgt væl við heimsins ískápum og jøklum, sum fasthalda stórum nögdum av ísi á landi. Um hesin ísurin bráðnar og rennur á sjógv koma stórar havstigsbroytingar í heiminum. Fylgisveinamissiónirnar GRACE (2002-2016) og GRACE-FO (2018-nú) hava mátað broytingar í tyngdarfeltið jarðarinnar síðan 2002. Mátingarnar í tíðarskeiðinum vísa gongdina í massaflutningi, m.a. at Grønlandsísurin minkar í miðal 270 Gtons um árið og at ísurin á Antarktis minkar í miðal 150 Gtons um árið. Hetta svarar til globalar havstigshækkingar á ávikavist 0,7 mm og 0,4 mm um árið í miðal (Tapley et al. 2019). Braeðingin ger at atdráttarmegin hjá ískápunum lækkar, samstundis sum staðbundna lendið hækkar. Staðbundnu broytingarnar føra við sær, at havstigið lækkar nær við ískápunar, meðan havstigið hækkar lutfalsliga nögv hinumegin jørðina, og ikki javnt um allan heimin. Mátingar við GRACE og GRACE-FO vísa massaøkingina í sjónum. Bráðnandi ísur í Grønlandi, Antarktis og smærri jøklum, eru orsøk til á leið tveir triðingar av samlaðu globalu havstigshækkingunum. Restin av globalu havstigshækkingunum, á leið ein triðingur, eru ein fylgia av hitavíðkan í sjónum (Tapley et al. 2019). Til ber at síggja regionalu massaøkingina í sjónum (Ludwigsen et al. 2024). Mátingarnar vísa, at massaøkingin í heimshøvunum ikki er eins. T.d. er massaøkingin í Norðuratlantshavinum ikki eins stór og í Suðuratlantshavinum, hóast samsvarandi vídd. Í Føroyum kann væntast, at havstigshækkingar ávirkest av, at massin á Grønlandsísinum minkar væl skjótari enn t.d. í Antarktis. Av tí, at Føroyar ligga nærrí at Grønlandi, so koma störstu havstigshækkingarnar at henda aðrastaðni á klótuni. Í øllum fórum um hugt verður stutt fram í tíð. Havast skal í huga, at staðbundin frávik eru frá globalu gongdini í havstigshækkingum, og tað hevur við sær, at summi øki eru meira ábær enn onnur. Og dentur skal leggjast á, at veðurlagsbroytingar og havstigshækkingar eru eitt sera samansett fyribrigdi. Mong náttúruvísindalig fyribrigdi skapa samlaðu myndina. Tí er skilabest at hyggja at mongum viðurskiftum fyri at fáa eina heildarmynd!
Atgongd til dátur	1) https://grace.jpl.nasa.gov/data/get-data/ 2) https://lv.fo/database/ 3) https://dataforsyningen.dk/data/4793

Tilmæli	Kanna havstigsbroytingar við Føroyar. Hetta kann gerast á føroyskum sjóðki, við at greina altimetriskar fylgisveinamátingar. Við føroysku strandarlinjuna kunnu tíðarrøðir frá vatnstøðumátingum greinast. Um tað verður samantvinnað við greiningar av varandi (permanentu) GNSS-mátingunum í sama tíðarbili, ber til at siga, hvussu vatnstøðan broytist í føroyskum øki. Somuleiðis kundi verið týðandi, at ein góðskumeting av føroyska tyngdarkervinum varð framd. Tyngdarkervi er bindiliðurin millum GNSS hæddir og fysiskar hæddir (hædd yvir sjóvarmálan/geoiduna) og tíðarrøðir við tyngdarátum komplimentera hesar áður nevndu mátihaettir. Um farið verður undir at gera støðugar tyngdarmátingar í Føroyum, so gerst grundarlagið enn betur fyrir at hava eftirlit við havstigs- og veðurlagsbroytingum.
Samband	Hergeir Teitsson, DTU Space, Danmarks Tekniske Universitet Herteit@space.dtu.dk ella hergeir.t@gmail.com https://www.space.dtu.dk/
Framløgan	Trýst her

Karin Margretha Húsgarð Larsen, Havstovan og Barbara Biskopstø, Jarðfeingi.

Hydrografiskar tíðarseriur í føroyskum sjógví

Um rák, hita og saltinnihald. Hvør er orsókin til broytingarnar, sum mátingarnar vísa?

Karin Margretha Húsgarð Larsen, Havstovan

Samandráttur	Í framløguni verður greitt frá tíðarserium fyrir rák av Atlantssjógví í Føroyastreyminum og yvirflotssjógví í Bankarennum. Harumframt tíðarseriur fyrir hita og saltinnihald í Atlantssjógví og á Landgrunninum, umframt fyrir hita í yvirflotssjógví í Bankarennum. Hetta eru longstu tíðarseriur, sum Havstovan varðar av. Rákið av Atlantssjógví og yvirflotssjógví hevur verið støðugt hesi árini, ið mátað hevur verið. Hiti og saltinnihald í Atlantssjógví er í stóran mun stýrt av gongdini í Subpolara meldrinum, men hitin hevur verið lutfalsliga høgur seinastu tvey áratíggjuni. Hitin í yvirflotssjógví hevur verið vaksandi síðani tíðliga í 2000'unum. Mátingar av hita inni á Landgrunninum byrjaðu í 1914, tó við einum gloppi frá 1969 til 1991. Eisini her hava seinastu tvey áratíggjuni verið lutfalsliga heit. Úrslit frá tíðarrøðunum í stuttum: • Hitin á Landgrunninum er, yvir 100 ár, vaksin við 1 °C, tó við heitum og koldum tíðarskeiðum. Seinastu 20 árini hava verið lutfalsliga støðug og heit. • Saltinnihaldið við Skopun hevur síðani 1995 skift ímillum lágt saltinnihald tey fyrstu árini til høgt saltinnihald frá 2003-2016, og síðani aftur lágt saltinnihald, har saltinnihaldið hevur verið serliga lágt um veturin. • Hitin í Atlantssjógví vaks frá 1995 til 2003 við umleið 1 °C og var støðugur fram til 2012. Síðani lækkaði hitin eitt vet, og hevur síðani verið støðugt omanfyri langtíðarmiðal. • Saltinnihaldið í Atlantssjógví var høgt í tíðarskeiðnum 2003-2014 og met lágt árini 2016-2018. Síðani er tað hækkað nakað, men var í februar 2023 framvegis undir langtíðarmiðal. • Botnhitin í Bankarennum er hækkaður umleið 0,25 °C síðani 2001 • Rákið av Atlantssjógví í Føroyastreyminum hevur verið støðugt í tíðarskeiðnum 1993-2022, men við einum veikum vøkstri. • Rákið av yvirflotssjógví í Bankarennum hevur verið støðugt í tíðarskeiðnum 1995-2023.
Tíðarrøðir	• Hiti á Landgrunninum (Mykines og Oyrargjógv) • Saltinnihald við Skopun • Hiti og saltinnihald í Atlantssjógví • Botnhiti í Bankarennum (yvirflotssjógvur) • Rák av Atlantssjógví í Føroyastreyminum • Rák av yvirflotssjógví í Bankarennum
Atgongd til dátur	www.envofar.fo og Havstovan
Tilmæli	Tíðarrøðirnar eiga at halda fram. Eftirmeting eigur at gerast við denti á tørvi, háttalagi, og hvørt aðrar tíðarrøðir eiga at verða gjørdar.
Samband	Karin Margretha H. Larsen, Havstovan, karinl@hav.fo , www.hav.fo
Framløgan	Trýst her

Veðurlagsbroytingar og havbotnssediment

Hvussu lesa vit veðurlagsbroytingar í sedimentum á havbotninum?

Barbara Biskopstø Hansen, Jarðfeingi

Samandráttur	Ein general framløga um, hvussu jarðfrøðingar kunnu avlesa broytingar í veðurlagum aftur í tíð – við m.a. at tulka og kanna havbotnskjarnur. Hesar kjarnur siga nakað um, hvussu veðurlagið er broytt yvir eitt langt tíðarskeið - og möguligt er at hyggja fleiri milliónir ár aftur í tíð. Við at hyggja at, hvussu veðurlagið er broytt ígjógnum tíðina, kunnu vit gera metingar um, hvørjar broytingar vit kunnu vænta framkvír. Í stuttum inniheldur framløgan hetta: 1. Hvat eru havbotnssedimentir? 2. Hvussu gera vit tá vit innsamla dátur? 3. Hvussu kanna vit kjarnur? 4. Hvat fortelja kjarnurnar okkum um fortíðarveðurlagið 5. Veðurlagsgransking á Jarðfeingi Tað finnast hópin av havbotnskjarnum, sum eru tiknar kring alt tað fóroyska økið.
Tilmæli	Áhaldandi gransking í havbotnssedimentum er sera týdningarmikil fyri at økja um okkara vitan um fortíðar og nútíðar veðurlagsdynamikk, og sum eisini verður grundarlag fyri metingum um framtíðar broytingar. Meira vitan á hesum økinum er neyðug fyri at hava grundarlag fyri, at gera betri forsagnir um framtíðar veðurlagsbroytingar, og tað styrkir okkara möguleikar at klára tær avbjóðingar, sum kunnu væntast at koma. Mælt verður til at halda fram við at savna dátur. Fóroyska havøkið er sera stórt, og dátugrundarlagið fyri partar av økinum er sera lítið. Vit hava brúk fyri nögv fleiri dátum, bæði botnroyndum og kjarnum fyri at kunna granska meira um hetta evnið, sum hevur so stóran týdning fyri fóroyska samfelagið. Ein möguleiki er økt samstarv og at sleppa við umborð, tá Jákup Sverri er úti á øðrum uppgávum, soleiðis at man tekur botnroyndir (so sum myndir/video/botnroyndir), tá tað er möguligt.
Samband	Barbara Biskopstø Hansen, Jarðfeingi, bbh@jf.fo , www.jf.fo
Framløgan	Trýst her

Omanlop í Føroyum

Um at skráseta skriðulop og onnur omanlop við vegir

Ási Mikkelsen, Landsverk

Samandráttur	Omanlop í Føroyum eru vandamikil fyrir hús, vegir og hagagötur. Omanlopini henda ofta í brattlendi, sum raka láglendi. Summi økir í Føroyum hava hægri títtleika enn onnur. Betri vitan og fleiri dátur um hendingar gevur möguleika til menna eina tilbúgviningarætlan og økja um trygdina á einstøku raktu støðunum. Nýggj tøkni við m.a. dronukortlegging saman við skráseting av omanlopum gevur vitan og dátur um omanlop. Saman við kunnleika um veðurhendingar og landsløg, kunnu hesar dátur, saman við málrættaðum átökum, brúkast til at minka um vandan.
Tíðarrøð	Kanning av 219 omanlopum í Norðoyggjum er lýst í grein: <i>Dahl, M-P, Mortensen, L., Jensen, N.H. and Weihe, A. 2013. Magnitude–frequency characteristics and preparatory factors for spatial debris-slide distribution in the northern Faroe Islands.</i>
Tilmæli	Mælt verður til at menna eina tilbúgviningarætlan fyrir omanlop við at savna inn dátur og vitan um omanlop so hvørt tey henda. Slík skipað skráseting kann gerast í sambandi við upprudding av omanlopi og er við til at menna vitan um vandarnar av omanlopum. Mælt verður til, at Landsverk og kommunur í samstarvi við Jarðfeingi eru við til at savna dátur um rudding av omanlopum, og at hesar dátur gerast alment tøkar.
Samband	Ási Mikkelsen, Landsverk, asmi@lv.fo, www.lv.fo Lis Mortensen, Jarðfeingi, lm@jf.fo, www.jf.fo
Framløgan	Trygst her

Ási Mikkelsen, Landsverk

Kortlægning af landskred på Færøerne

Verificering og klassificering af remote sensing ved feltarbejde på Norðoyggjar

Anton Grønfeld Wille og Gustav Launtoft Pedersen, Københavns Universitet

Samandráttur	Færøerne, beliggende i det nordlige Atlanterhav, står over for en betydelig risiko for jordskred, hvilket udgør en trussel for både beboere og infrastruktur. Dette projekt undersøger anvendelsen af remote sensing til detektion af jordskred på de nordlige øer på Færøerne. Identificerede lokaliteter blev valideret i felten for at vurdere nøjagtigheden af remote sensing til detektion af jordskred, samt undersøge specifikke jordskredskarakteristika i caseområdet. Studiet anvendte DEM of Difference (DoD) på digitale højdemodeller fra ArcticDEM i perioden 2014-2022, for at identificere potentielle lokaliteter for jordskred. Feltarbejdet på Norðoyggjar, blev udført fra den 23. til 29. oktober 2023 og havde til formål at validere identificerede lokaliteter og kortlægge udvalgte jordskred til klassifikation. Jordskredsvalidering blev udført med GPS, mens kortlægning af udvalgte jordskred blev udført ved hjælp af dronefotografering. Efter feltarbejdet blev data analyseret i GIS-værktøjer og ved brug af statistiske tests (T-test). Disse fund blev sammenlignet med andre akademiske forskningsresultater i det samme undersøgelsesområde. Derudover blev tre udvalgte skred 3D-modellet pba. drone-fotogrammetri, samt analyseret og klassificeret. Resultaterne af studiet indikerer, at DEM of Difference (DoD) effektivt kan identificere jordskred. Metoden identificerede 55 lokaliteter, hvor 18 blev besøgt og valideret i felten, hvoraf ni blev bekræftet som jordskred. Dog viste ni identificerede lokaliteter sig også til ikke at være jordskred. Dette skyldes formentlig nærhed til basaltbænke og vandløb. Fejl i modellen er opstået ved forskydning mellem ArcticDEM-højdemodeller, pga. manglende korrektion, hvilket resulterede i lav kvalitet af DoD-data. Studiet viser, at jordskred i caseområdet primært forekom på nordlige, nordøstlige og østlige skråninger. De ni verificerede skred i felten havde en gennemsnitlig hældning på $32,7^\circ$ og var opensloped. Klassifikationen af de udvalgte jordskred indikerer, at 2/3 af jordskred er debris flows, og at antropogen indflydelse var triggermekanismen i 2/3 af tilfældene. Resultaterne stemmer generelt godt overens med tidligere forskning, specifikt data fra Dahl (2011), selvom der er variationer i jordskredenes kompasretning. Trots udfordringer og behov for forbedret datakvalitet viser studiet, at metoden er nyttig til at lokalisere jordskred og kan være værdifuld for de færøske kommuner, i det at skred ofte indtræffer på skråninger med tidligere skred aktivitet.
Tíðarrøð	ArcticDEM data time series: 2014-2022 Skriðulop: Landslide data fra Dahl (2011); 1953-2014 Grótlop: Rockslide data from Landsverk; 2008-2015

	Parties involved with data: Landsverket & Jarðfeingi
Atgongd til dátur	ArcticDEM data: https://www.pgc.umn.edu/data/arcticdem/ Sentinel NDVI data: https://dataspace.copernicus.eu/browser/ 3D-models of landslides: https://sketchfab.com/antonwille Contact for complete datasets: gustav.launtoft@gmail.com agw@ign.ku.dk
Tilmæli	For at udføre en mere grundig og detaljeret kortlægning af jordskred anbefales det at forbedre co-registrationen i mellem ArcticDEM højdemodeller, mhp. at opnå mere præcis identifikation af potentielle lokaliteter for jordskred. En anden tilgang til at kortlægge jordskred på Færøerne kunne involvere brug af NDVI som en proxy for jordskred. På denne måde kunne man monitorere deres forekomst og hyppighed ved at detektere pludselig nedgang af vegetation på skråninger. Til dette kunne Sentinel-data anvendes. Et andet nyttigt værktøj kunne være InSAR (Interferometrisk Syntetisk Aperture Radar) data. Denne metode er ikke afhængig af skydække, hvilket er en stor begrænsning ved brug af remote sensing på Færøerne, og kan anvendes til at detektere aktive skråninger og krybende jord. Forskning i dette kunne potentelt føre til udviklingen af et InSAR-baseret remote sensing jordskredsmonitorering og et tidligt advarselssystem på Færøerne.
Samband	Anton Grønfeld Wille & Gustav Launtoft Pedersen, Københavns Universitet agw@ign.ku.dk & gustav.launtoft@gmail.com
Framløgan	Trýst her

Anton Grønfeld Wille og Gustav Launtoft, geografilesandi á Københavns Universitet.

Samanumtøka

Marita Rasmussen, stjóri á Havstovuni, tók samanum veðurlagsdagin 2024 og svaraði spurninginum "Er fóroyiska veðurlagið broytt?" við støðið í tí, sum varð lagt fram á degnum. Orðini vóru hesi:

Siggjast broytingar í veðurlagnum á okkara leiðum? Hvørjar kanningar og mátingar hava vit, sum kunnu vísa okkum hetta?

Hetta var spurningur, sum var sett undan tiltakinum og umboð fyri flestu stovnar í landinum lögdu fram tíðarrøðir fyri at koma svarinum nærrí.

Staðfestast kann at:

- *Miðalhitin í luftini um okkara leiðir er øktur 1 grad (1873-2020) (framløga: Cappelen)*
- *Vatnskorpan við Føroyar er hækkað 10 cm seinastu 30 árini – 3 mm um árið eins og í heimshøvunum. Kunnu vænta 30-70 cm afturat komandi áratíggjuni (framløga: Bogi Hansen)*
- *Hitin niðri við botn í Bankarennuni er hækkaður 0,25 grad, t.v.s. at kaldi sjógvurin norðanífrá er hitnaður (framløga: Karin Margretha Húsgarð Larsen)*
- *Einki tekin er um, at Føroyastreymurin er viknaður, heldur styrktur eitt vet (framløga: Karin Margretha Húsgarð Larsen)*

Stovnarnir liggja hvør í sínum lagi inni við nógvum mátingum, sum ikki eru greinaðar enn.

Felags fyri staðfestingarnar, sum kunnu gerast eftir veðurlagsdagin, er stóri týdningurin av at hava langar tíðarrøðir, soleiðis at til ber at útvega vitan. Tað er sera týdningarmikið at innsavning av dátum heldur fram, soleiðis at til ber at fylgja við og verða tilbúgvín tá samfelagið hevur tørv á tí.

Marita Rasmussen, Havstovan.

Fylgiskjal: allar framløgur á Veðurlagsdegnum

- [Almenn hagtøl um veðurlagsbroytingar. Hvat skulu vit vita um veðurlagið?](#)
Jógvan Bærentsen, hagfrøðingur á Hagstovuni
- [Fráboðan til ST-sáttmálan um veðurlag. Hvat verður fráboðað?](#)
Maria Gunnleivsdóttir Hansen, lívfrøðingur á Umhvørvisstovuni
- [Veðurstova Føroya, ein tænasta í menning. Status og ætlanir frameftir. Hvørjar mætingar og teldumyndlar hava vit og hvørji átøk liggja fyri framman?](#)
Bárður A. Niclasen, deildarleiðari á Veðurstovu Føroya
- [The Faroe Islands - a climate tale. Historical overview of DMI Climate data The Faroe Islands. The changing climate globally with a link to the Faroe Islands.](#)
John Cappelen, veðurfrøðingur
- [Vindatlas fyri Føroyar. Ætlanir um at framleiða eitt vindatlas fyri Føroyar. Hvat er áður gjort, hvat manglar, og hvussu kann hetta gerast?](#)
Turið Poulsen, veðurfrøðingur á Veðurstovu Føroya
- [Vatnstøðan. Um mætingar og töl hjá Landsverki.](#)
Sølvi Sjúrðarson, forritari á Landsverki
- [Vatnstøðubroytingar kring Føroyar. Broytingar á opnum havi síðan 1993 sambært fylgisveina-mætingum. Føroyska økið samanborið við globalt miðal og forsagnir.](#)
Bogi Hansen, havfrøðingur á Havstovuni
- [Tyngdarmætingar sum amboð at fylgja einum skiftandi veðurlagi. Hvat kunnu broytingar í tyngdarfeltinum siga okkum um skiftandi vatnstøðu í Føroyum og heiminum annars?](#)
Hergeir Teitsson, PhD lesandi á Danmarks Tekniske Universitet
- [Tíðarseriur í føroyskum sjógví. Um rák, hita og saltinnihald. Hvør er orsókin til broytingarnar, sum mætingarnar vísa?](#)
Karin Margretha Húsgarð Larsen, deildarleiðari á Havstovuni
- [Veðurlagsbroytingar og havsediment. Hvussu avlesa vit veðurlagsbroytingar í sedimentum á havbotninum?](#)
Barbara Biskopstøð, jarðfrøðingur og Lis Mortensen, náttúrulandafrøðingur, báðar Jarðfeingi
- [Omanlop í Føroyum. Um at skráseta skriðulop og onnur omanlop við vegir.](#)
Ási Mikkelsen, tekniskur leiðari á Landsverki
- [Verkætlán um føroyskar skriður. Modellering út frá fylgisveinamyndum.](#)
Anton Grønfeld Wille og Gustav Launtoft, geografilesandi á Københavns Universitet